17/03/2024

Ναυπάκτου Ιερόθεος: «Χωρισμός Εκκλησίας και Πολιτείας»

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου

Με αφορμή το ζήτημα του «χωρισμού της Εκκλησίας και Πολιτείας» που τίθεται κάθε φορά που ανακύπτει κάποιο πρόβλημα μεταξύ των δύο πλευρών, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιερόθεος εκφράζει σε άρθρο του την άποψη «ὅτι κανένας ὀργανισμός σέ μιά Χώρα δέν μπορεῖ νά εἶναι χωρισμένος ἀπό τό Κράτος».

Τονίζει δε ότι «κάθε ὀργάνωση, ἀκόμη καί ἰδιω-τική, πρέπει νά ἔχει κάποια σχέση μέ τό Κράτος εἴτε Δημοσίου εἴτε Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, ἀλλά ἀπολύτως **κανένας** δέν μπορεῖ νά εἶναι χωρισμένος ἀπό αὐτό».

Καταλήγοντας, μεταξύ άλλων, προσθέτει:

«Τό βασικό εἶναι ὅτι πρέπει νά ὑπάρχη διάλογος μεταξύ τῶν ὑπευθύνων τῆς Ἐκκλησίας καί τοῦ Κράτους, καί αὐτός νά γίνεται μέ γνώση, νηφαλιότητα, ψυ-χραιμία, γιά τήν ἑνότητα τῆς κοινωνίας. Ὁ διά-λογος αὐτός εἶναι ἀπαραί-τητος γιατί παντοῦ ἐπικρατοῦν ἀκραῖες ἀντιλήψεις καί γι’ αὐτό εἶναι ἀπα-ραίτητη ἡ Ἀριστοτελική «μεσότητα» μεταξύ «ὑπερ-βο-λῆς» καί «ἐλλείψεως». Κάθε φορά πού

ἕνας παράγοντας ἐξέρχε-ται ἀπό τήν δική του τροχιά προκαλεῖ συγκρούσεις. Τό «μέτρον» εἶναι πάντοτε τό ζητούμενο.»

Αναλυτικά το άρθρο του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιεροθέου:

Δημοσιεύθηκε στὸ ΒΗΜΑ τῆς Κυριακῆς στὶς 17 Μαρτίου 2024

Ἀρχίζω τό ἄρθρο αὐτό μέ τήν ἐπισήμανση ὅτι «χωρισμός Ἐκκλησίας καί Πολιτείας» τίθεται σέ εἰσαγωγικά, γιατί δέν ἀπο-δέχομαι τήν λ αὐτήν, καί ἀκόμη γιατί ἡ φράση αὐτή χρησιμοποιεῖται κάθε φορά πού ἀνακύπτει κάποιο πρόβλημα μεταξύ Ἐκκλησίας καί Πολιτείας.

Πρόσφατα, μετά τήν Ἱεραρχία τῆς 23ης Ἰανουαρίου 2024, ὅταν, ὡς ἐκπρό-σωπος Τύπου, ἀνακοίνωνα στήν κοινή συνέντευξη τῶν Δημοσιογράφων τήν ἀπό-φασή της ὅτι εἶναι κάθετα ἀντίθετη στό νομοσχέδιο γιά τόν γάμο τῶν ὁμοφυλοφίλων, ἀμέσως μέ ἐρώτησαν οἱ δημοσιο-γράφοι, ἄν ὕστερα ἀπό τήν ἀπόφαση αὐτήν θά τεθῆ θέμα «χωρι-σμοῦ Ἐκκλησίας καί Πολιτείας». Φυσικά, ἀπάντησα ἀρνητικῶς, διότι, ἀσχολούμενος μέ τό θέμα αὐτό ἀπό δεκαετίες, ἔχω δια-φορετικές ἀπόψεις καί δέν ἀποδέχομαι οὔτε τήν φράση «σχέ-σεις Ἐκκλησίας καί Πολιτείας», οὔτε τήν φράση «χωρισμός Ἐκκλη-σίας καί Πολιτείας» καί θά ἐξη-γήσω τόν λόγο.

Ἡ Ἐκκλησία καί ἡ Πολιτεία εἶναι δύο διαφορετικά μεγέθη μέ διαφορετικό σκοπό τό καθένα ἀπό αὐτά.

Ἡ Ἐκκλησία ἐνδιαφέρεται γιά τήν πνευματική ἀνακαίνιση τοῦ ὅλου ἀνθρώ-που μέσα στήν προοπτική τῆς ἐν Χριστῷ οἰκονο-μίας καί ἀποβλέπει νά δώση πνευματικό νόημα στόν ἄνθρωπο. Ἔχει τούς ὅρους καί τούς κανόνας καί τήν ὅλη ἐκκλησιαστική ζωή, πού διαφέρει σαφέστατα ἀπό τήν θρησκεία, ἀφοῦ ἡ θρησκεία διακρίνεται ἀπό τήν μαγεία, τήν δεισιδαιμονία καί τόν μυστικι-σμό.

Ἡ Πολιτεία ἐνδιαφέρεται γιά τήν συγκρότηση τῆς κοινω-νικῆς ζωῆς, τήν ἑνότητά της, τήν διαπαιδαγώγησή της, τήν ἀνά-πτυξη τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης, τήν ὅλη συγκρότηση τοῦ Κράτους. Πρός τόν σκοπό αὐτό χρησιμοποιεῖ τήν διπλωματία, τίς σχέσεις μέ ἄλλα Κράτη, τήν ὀργάνωση στρατοῦ, ἀστυνομίας καί τήν ψήφιση νόμων, οἱ ὁποῖοι διαφέρουν σαφέστατα ἀπό τό ἐκκλησιαστικό ἦθος. Αὐτός εἶναι ὁ λόγος γιά τόν ὁποῖο κανένα Κράτος δέν θά μποροῦσε νά εἶναι «ἀπό-λυτα Χριστιανικό».

Ὅμως, ἡ Ἐκκλησία καί ἡ Πολιτεία πρέπει νά συνεργάζονται γιατί ἀσχο-λοῦνται μέ τόν ἄνθρωπο καί θέλουν τήν πνευματική καί κοινωνική εἰρήνη.

Ἐπειδή κοινό ἐνδιαφέρον καί τῶν δύο εἶναι ὁ ἄνθρωπος, γι’ αὐτό κατά καιρούς ἔγινε λόγος γιά «σχέσεις Ἐκκλησίας καί Πολι-τείας». Ἔτσι, δημιουρ-γήθηκαν διάφορα συστήματα συνεργασίας, ὅπως ὁ Καισαροπαπισμός (ἀπόλυτη ἐξουσία τοῦ πολιτικοῦ ἄρχον-τα ἔναντι τοῦ Πάπα), ὁ Παποκαισαρισμός (ἀπόλυτη ἐξουσία τοῦ Πάπα ἔναντι τοῦ Αὐτοκράτορα), μέ ἀποτέ-λεσμα στήν Δύση νά παρατηρηθοῦν «θρησκευτικοί πόλε-μοι». Τό σύστημα τῆς συναλ-λη-λίας μεταξύ Ἐκκλησίας καί Πολιτείας εἶναι τό καλύτερο, γιατί δια-σφα-λίζει τήν διαφορετική ἁρμοδιότητα κάθε μέρους, ἀλλά καί συνιστᾶ τήν συνεργασία.

Ἄλλωστε, ἡ ἀρχή τῶν συστημάτων προϋποθέτει τρία δεδο-μένα. Πρῶτον, σαφῆ ὅρια μεταξύ τῶν συστημάτων, δεύτερον κα-λή ὀργάνωση κάθε συστήματος καί τρίτον γέφυρες ἐπικοινω-νίας μεταξύ τους. Αὐτό ἰσχύει καί γιά τήν Πολιτεία καί τήν Ἐκκλη-σία.

Μέσα σέ αὐτήν τήν προοπτική δέν μπορεῖ νά ἰσχύση οὔτε ἡ φράση «σχέσεις Ἐκκλησίας καί Πολιτείας», οὔτε ἡ φράση «χω-ρισμός Ἐκκλησίας καί Πολιτείας», ἀλλά ἡ φράση καί ἡ πρακτική «**ὁριο-θέτηση τῶν σχέσεων ἐκκλησιαστικῆς διοίκησης καί κρατικῆς διοί-κη-σης**».

Αὐτό λέγεται ἀπό τήν ἄποψη ὅτι κανένας ὀργανισμός σέ μιά Χώρα δέν μπορεῖ νά εἶναι χωρισμένος ἀπό τό Κράτος. Κάθε ὀργάνωση, ἀκόμη καί ἰδιω-τική, πρέπει νά ἔχει κάποια σχέση μέ τό Κράτος εἴτε Δημοσίου εἴτε Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, ἀλλά ἀπολύτως **κανένας** δέν μπορεῖ νά εἶναι χωρισμένος ἀπό αὐτό.

Οἱ λεγόμενες «συγκρούσεις» μεταξύ ἐκκλησιαστικῆς καί κρατικῆς Διοίκη-σης γίνονται στά διάφορα θέματα πού ἀνακύπτουν μέ τά ὁποῖα πρέπει νά ἀσχοληθοῦν τόσο ἡ Ἐκκλησία ὅσο καί τό Κράτος, καί ἀφοροῦν τόν ἄνθρωπο, ἀλλά καί αὐτά τά θέματα ἀντιμετωπίζονται σαφέστατα ἀπό τό ἐν ἰσχύι Σύνταγμα, καί συγ-κε-κριμένα μέ τό ἄρθρο 3 σέ συνδυασμό μέ τό ἄρθρο 13. Δέν μπορῶ ἐδῶ νά κάνω ἀνάλυση αὐτῆς τῆς σκέψεως.

Τό βασικό εἶναι ὅτι πρέπει νά ὑπάρχη διάλογος μεταξύ τῶν ὑπευθύνων τῆς Ἐκκλησίας καί τοῦ Κράτους, καί αὐτός νά γίνεται μέ γνώση, νηφαλιότητα, ψυ-χραιμία, γιά τήν ἑνότητα τῆς κοινωνίας. Ὁ διά-λογος αὐτός εἶναι ἀπαραί-τητος γιατί παντοῦ ἐπικρατοῦν ἀκραῖες ἀντιλήψεις καί γι’ αὐτό εἶναι ἀπα-ραίτητη ἡ Ἀριστοτελική «μεσότητα» μεταξύ «ὑπερ-βο-λῆς» καί «ἐλλείψεως». Κάθε φορά πού ἕνας παράγοντας ἐξέρχε-ται ἀπό τήν δική του τροχιά προκαλεῖ συγκρούσεις. Τό «μέτρον» εἶναι πάντοτε τό ζητούμενο.